

join us on telegram
@freshman_files
@freshman_midexams
@freshman_finalexams

LOGIC AND CRITICAL THINKING

CHAPTER 1

ሰላም ውዶችበመጀመሪያው የ ትምህርት እርከን ጉዟችሁ ከ1-12ኛ ክፍል ያካበታችሁት የተወሰነ እውቀትና Skill ይኖራል ።

ነገር ግን ዩኒቨርሲቲ ስትገቡ የታችኛው Educational background የሚያገለግላችሁ የተፃፉ ነገሮችን Comprehend ለማድረግ ፤ ምናልባትም የተወሰኑ Freshman Courses Like Physics :Mathematics :English and Geography ጥሩ ውጤት ለመስራት ያገለግላችሁ ይሆናል ።

📖 Summary text with Amharic and English .

📖 Vital Practices

📖 Exams (Mid and Final exams)...እነዚህን እና ሌሎች የማስተማሪያ መንገዶች በሚገባ በመጠቀም Cover የምናደርገው ሲሆን ሁላችሁም A+ እንደምታመጡ እርግጠኞች ነን 🙏

Chapter -1

Philosophy

~~~~~

ፍልስፍና ምንድነው ? እሳቤውስ ?

⇒ ፍልስፍና መሰረታዊ ችግሮችን ማለትም - እንደ ሕልውና ፣ እውቀት ፣ እውነት ፣ ውበት ፣ ሕግ ፣ ፍትህ ፣ እና ቋንቋ በመሳሰሉት ጉዳዮች ላይ ጥልቅ ጥናትና ማካሄድ እና አዳዲስ ሀሳቦችን መተግበር ነው ።

ለምሳሌ እናንተ Campus ትምህርት አስጠልቷችሁ Class ቀጣችሁ እንበል ፤ Then በቀጣይ ክፍላጊዜ ስትገቡ ለመምህራችሁ ቤተሰብ ችግር ተፈጥሮ ሄጄ ነው ብላችሁ አሳምናችሁት ልትገቡ ትችላላችሁ ። ይህንን ምክንያት ተፈላስፌ አመጣሁት ልትሉ ትችላላችሁ ነገር ግን ይህ ፍልስፍና አይባልም ። እንዲያውም ውሸት ነው እንጂ

Meaning and Natural of Philosophy (ትርጉሙና ምንነቱ).

📖 ፍልስፍናን ለመግለጽ አስቸጋሪ ነው፤ ምክንያቱም ፍልስፍና Specific ርዕሰ የለውም ፤በሆንም ግን በዋነኛነት የሚያጠናው ስለ issue ነው።

→ ስለ ጥሬ ትርጉሙ ስንመለከት ፍልስፍና የሚለው ቃል የመጣው ከሁለት የግሪክ ቃላቶች philo እና sophia ሲሆን ትርጉሙም ፍቅር እና ጥበብ ማለት ነው።

✓ ስለዚህ, የፍልስፍና ቀጥተኛ ፍቺ "ጥበብን መውደድ፣ መሻት፣ መፈለግ " ማለት ነው።

✓ ፍልስፍና ወሳኝ (Critical) ልማዶችን ማዳበርን፣ ቀጣይነት ያለው እውነትን ፍለጋ እና Apparent የሆኑ ነገሮችን መጠይቅ ያመለክታል።

ፍልስፍናን ለማግኘት እና ለመረዳት ከሁሉ የተሻለው መንገድ መፈለግ ነው; ማለትም ከፍልስፍና ጥያቄዎች ጋር መጋፈጥ፣ የፍልስፍና ቋንቋ መጠቀም፣ ከተለያዩ የፍልስፍና አቀማመጦች እና ስልቶች ጋር መተዋወቅ፣ ፈላስፋዎችን ራሳቸው ማንበብ እና ከራስ ጉዳዮቹ ጋር መታገል ነው ።

Philosophy involves reason, rational criticism, examination

Philosophy is a rational and critical enterprise that tries to formulate and answer fundamental questions through:- an intensive application of reason an application that draws on analysis, comparison, and evaluation.

✓ Philosophy is a process of reflecting on and criticizing our most deeply held conceptions and belief(doing philosophy)

2. ፍልስፍና በጣም በጥልቀት የያዘናቸውን እና ያወቅናቸውን ፅንሰ-ሀሳቦቻችንን እና እምነታችንን የማንፀባረቅ ፣ የመገምገም እና የመተቸት ሂደት ነው።

አያችሁ ? ከላይ ስለ ህዋ Or satellite የሚያውቅ ሰው ማወቁን በተግባር ሲገልፀው ያወቀውን ሲመረምረውና ሲገመግመው ፍልስፍናን ሰራው እንላለን (Doing Philosophy)

ስለዚህ ከእነዚህ ሁለት ባህሪያቶች እንደምንረዳው Doing philosophy is better than Having Philosophy .

ነገር ግን ሁለቱም ተነጣጥለው አይታዩም ምክንያቱም Having Philosophy is precondition for doing philosophy . እውቀቱና አስተሳሰቡ ከሌለን ምኑን እንገመግመዋለን ?

Philosophy has different primary Sub fields , namely:

- 1. Metaphysics,
- 2.Epistemology,
- 3. Axiology, and
- 4. Logic.

Metaphysics.

It is derived from the Greek words “meta” means beyond, upon or after and physika, means physics.

Metaphysics studies the ultimate nature of reality or existence.

It deal with issues of reality, cause and effect relationship, and other related issues

ፈጣሪ ሜታፊዚክስ ስለመኖር እና ሰለተፈጥሮ ያጠናል።

- ✓ ከመኖር ጋር የተያያዙ ጉዳዮችን ማለትም, የመንስኤ እና የተፅእኖ ግንኙነትን እና ሌሎች ተዛማጅ ጉዳዮችን ይመለከታል።
- ✓ ሜታፊዚክስ በዋነኝነት የሚያብራራባቸው አንዳንድ ጥያቄዎች የሚከተሉትን ያካትታል።
በአጠቃላይ Metaphysics, የእውነታ ወይም የህልውና መጨረሻ እንዲሁም ከእውነታው ፣ ከእግዚአብሔር ፣ ከነፃነት ፣ ከነፍስ አለመሞት ፣ ከአእምሮ-አካል ችግር ፣ ቅርፅ እና ንጥረ ነገር ግንኙነት ፣ መንስኤ እና ውጤት ግንኙነት እና ሌሎች ተዛማጅ ጉዳዮች ጋር ይዛመዳል ።

- ✓ የመጨረሻው ነገር ምንድን ነው?
- ✓ እውነታው በስሜት ህዋሳት ሊታወቅ ይችላል? ፣ ወይም ተሻጋሪ ነው?
- ✓ አእምሮ ምንድን ነው? እና ከሰውነት ጋር ያለው ግንኙነት ምንድን ነው?
- ✓ በእውነታው እና በመልክ መካከል የምክንያት እና የውጤት ግንኙነት አለ?
- ✓ አምላክ አለ? ከሆነስ ልናረጋግጠው እንችላለን?
- ✓ ጊዜ ምንድን ነው?
የሕይወት ትርጉም ምንድን ነው?

ፈጣሪ ሜታፊዚክስ ጥያቄዎች በአራት ንዑስ ክፍሎች ወይም ገጽታዎች ሊከፈሉ ይችላሉ።

A. Cosmological aspect : - (የተፈጥሮ ጽንሰ-ሀሳቦች ጥናት)

⇒it deals about the origin, nature, ,and development of the universe as an orderly system.

በCosmological aspect የሚነሱ ጥያቄዎች :

✓ አጽናፈ ሰማይ እንዴት ተፈጠረ? How did the universe originate and develop... Did it come about by accident or design በአጋጣሚ ወይም በንድፍ የመጣ ነው?

B. ሥነ-መለኮታዊ ገጽታ(Theological aspect):

በ Theological aspect የሚነሱ ጥያቄዎች

✓ የፈጣሪ ባህሪያት ምንድን ናቸው?

☞ በ Anthropology የሚነሱ ጥያቄዎች :

✓ የሰው ልጅ የሞራል ደረጃ ምንድን ነው?, What's humanity's moral status

የሕልውና እንዲሁም ተፈጥሮ ጥናት ብለን ልንጠራው እንችላለን

አስታውሱ :- ፈተና ላይ የሆነ ጥያቄ ይሰጡዎቸውና ይህ ጥያቄ በማን ሊጠየቅ ይችላል ? በ Metaphysics ? በ Epistemology .....?
ተብላችሁ ትጠየቃላችሁ፤ እነዚህን መሰል ጥያቄዎችን ለመመለስ Module ላይ Metaphysics የሚያነሳቸው ጥያቄዎች እነዚህ ናቸው ተብሎ ተቀምጧል፤ እነሱን መሸምድ ሳይሆን What is Metaphysics ? Its implications and Concepts ...እነዚህን በደንብ ካወቃችሁ ጥያቄዎቹ የማን እንደሆኑ በቀላሉ ታውቋችዋላችሁ ።

Cont....

✦ Epistemology (ስነ-እውቀት)

ትርጉሙ " እውቀት ፣ ማስተዋል "ጥናት" ማለት ነው ።

Epistemology is referred to as ,theory of knowledge

✍ Epistemology studies about the nature, scope, meaning, source, and validity and possibility of knowledge.

It deals with issues of knowledge, opinion, truth, falsity, reason, experience, and faith.

በአጠቃላይ Epistemology ሁለት ገጽታዎችን ይሸፍናል-አስተሳሰብ እና የአስተሳሰብ ይዘት ጥያቄዎችን

ኢፒስተሞሎጂ ከሚያነሳቸው ጥያቄዎች ጥቂቶቹ:

✓ እውቀት ምንድን ነው?

✦ What is knowledge

✓ ማወቅ ማለት ምን ማለት ነው?

✦ ምንጮቹ ምንድን ናቸው ?

★ What's truth?

Epistemology ለተለያዩ መሠረታዊ ጉዳዮች መልስ ይፈልጋል።

✓ እውነታ ሊታወቅ ይችላል ወይ? ብሎ ይጠበቃል ።

Skepticism :-

፳ ሰዎች አስተማማኝ እውቀት ማግኘት እንደማይችሉና እውነትን ለማግኘት የሚደረግ ማንኛውም ፍለጋም ከንቱ እንደሆነ ፣ ምንም ነገር እንደሌለ የሚያስረግጥ ሲሆን ....እውቀት እና እውነትን ፍለጋ ከንቱ እንደሆነ የሚገልፅ ጭፍን አስተሳሰብ ነው ።

Agnosticism

ይህ አስተሳሰብ አምላክ መኖሩን ወይም አለመኖሩን በእርግጠኝነት ማወቅ አንችልም የሚል የፍልስፍና አቋም ነው።

Agnosticism አምላክ እንደሌለ ከሚናገረው አምላክ የለሽነት የተለየ ነው። Agnostics የእግዚአብሔርን መኖር አይክዱም፣ ነገር ግን በእርግጠኝነት በእርግጠኝነት ማወቅ እንደማንችል ያምናሉ።

የሰው ልጅ የዕውቀት ምንጮች (Source of knowledge)

A. ስሜት ሕዋሳት (Empiricism) :

የስሜት ሕዋሳት በሰው ልጅ ተሞክሮ ተፈጥሮ ውስጥ የተገነቡ ፣ ለሰው ልጆች ማወቅ ፈጣን እና ሁለንተናዊ አስተዋፅኦ ያላቸው የእውቀት ምንጮች ናቸው ።

⇒Empirical knowledge i.e. knowledge obtained through the senses. ,

Limitation :Data obtained from the human senses could be both incomplete and undependable.

Fatigue, frustration, and illness could distort and limit sensory perception.

sensory knowledge is built upon assumptions that must be accepted by faith in the dependability of human sensory mechanisms.

The advantage of empirical knowledge is that many sensory experiences and experiments are open to both replication and public examination.

B. ምክንያታዊነት(Rationalism) :

—it claim that the senses alone cannot provide universal, valid judgments that are consistent with one another .

Also rationalism claims that humans are capable of arriving at certain knowledge independently of sensory experience

🔗 Rationalism (ምክንያታዊነትን) እውቀት ማዕከላዊ መገኛ ምንጭ ልንለው እንችላለን

✓Rationalism የሰው ልጅ የአስተሳሰብ ኃይል እና አዕምሮው ለእውቀት ያበረከተውን አስተዋፅኦ በማጉላት የስሜት ሕዋሳ ሁለንተናዊ እና ትክክለኛ ፍርዶችን መስጠት እንደማይችሉ ይናገራል ፡ ፡

በአጠቃላይ ይህ የእውቀት ምንጭ ነገሮችን በምክንያት በማየት የሚገኝ ነው

Attention :

መረዳት ያለባችሁ ነገር ቢኖር አንድ የመረጃ ምንጭ ብቻውን ሁሉንም እውቀት ለሰዎች ማቅረብ አይችልም

Axiology

Axios, meaning —value, worth,

Logos, meaning —reason/ theory/ symbol / science /study of.

🔗Axiology is the philosophical study of value(the worth of something).

★ What is a value?

★ Where do values come from?

★ How do we justify our values?

Axiology deals on three areas,

1. Ethics,
2. Aesthetics, and
3. Social/Political Philosophy.

A. Ethics

- ☑ known as Moral Philosophy,
- ☑ it deals with the philosophical study of moral principles, values, codes, and rules,

✍ It used as standards for determining what kind of human conduct/action is said to be good or bad, right or wrong.

Has 3 sub groups

☐ Normative Ethics

✓ የሥነ-ምግባር ደንቦችን እና መርሆዎችን ከተለያዩ ፅንሰ ሀሳቦች ጋር እያጣቀሰ የሚያስቀምጥ የ Ethics ክፍል ነው ። ☺

Normative ethics የሰው ልጆች ባህሪዎችን ፣ ድርጊቶቻቸውን እና ውሳኔዎቻቸውን ከሥነ-ምግባር እሴቶችን አንፃር ይገመግማል ።

☑ Meta ethics

✓ It deals with investigation of the meaning of ethical terms, as good or bad and right or wrong than with what we think is good or bad and right or wrong.

Meta ethics ከስነ ምግባር ቃላት ትርጉም ጋር የሚዛመዱ ወሳኝ ጥናቶችን ጨምሮ የስነምግባር መግለጫዎችን ይተረጎማል ።

☑ Applied Ethics

✓ It attempts to explain, justify, apply moral rules, principles, standards, and positions to specific moral problems,

ለምሳሌ Euthanasia ፣ ውርጃ (Abortion) የመሳሰሉትን ስለሚታዩበት ሁኔታ መርህ ያስቀምጣል

ስነ-ውበት (Aesthetics)

■ የውበት ጥናቶች ፅንሰ-ሀሳብ ነው።

✓ Aesthetics is the theory of beauty.

It studies about the particular value of our artistic and aesthetic experiences.

በስነ ውበት ከሚነሱ ጥያቄዎች መካከል

- ✓ ጥበብ ምንድን ነው?
  - ✓ ውበት ምንድን ነው?
  - ✓ በኪነጥበብ ፣ በውበት እና በእውነት መካከል ያለው ግንኙነት ምንድን ነው?
  - ✓ የጥበብ ስራዎች ዋጋ አላቸው?
- የሚሉትን ጥያቄዎች ያነሳል።

📖 ስነ-ውበት ከ 1-4ተምረን ነበር አይደል ? አስታወሳችሁት?

ውይቶ ቀጣይ ጥያቄዎችን እንሰራለን ፤ መልካም እንቅልፍ 🙏